

ПРОЛТАР - БУРЖУА - ИНТЕЛГЕНТ.

III. Интелгент.

Интелгент — слово зовсім чужоє, але поняття його у нас шквалито своє. В французькій мові є прикметник "интелгент", що значить — розумний, або бистроумний; поняття це, але в нас се слово має інше значення. В західній Європі се слово і його розуміння в нас зовсім чужі майже незвісні. В романсах Преву і Бурже стрічаємо типи інтелгентів, але в тих метричних фігурах чується як, як дає собі він життя. А в нас се слово і його поняття широко розповсюдилося і всім зрозуміле. Працівники інтелгентів після нас, хто б він був, розумієть ся, є чоловіком письменним, а відтак його об'єктом може бути і найбільш високий; він дещо читає, — певну серію писемників, переважно — поступових, ліберальних. Интелгент — хто він не був — ні за що не повірять, що земля опирає ся на трох китах, або на великому слоні; він скорше приймає "на віру" науку, про те, що земля округла, хочби се було йому трохи трудне до зрозуміння (сам Лев Толстой свідоцтво присвоє собі се-понті деперва в тринадцять років свого життя).

Интелгент признає деякі права для других людей; про жешину він думає, що она має такі самі права, як і він. Свідомість личного достоїнства в йому завжди сильно розвинена і часто виражає ся в не дуже приємній відношенні до других людей; але невірність і чутливість у інтелгента з визначнішим умом тільки робить його коректнішим і делікатнішим в відношенні до його оточення. Интелгентів нещодавно появилося на сцені нашого життя, але вже відіграла значну роль в нашій сучасній історії: она розбудила народ і внесла в його низини світло свідомости. Она не сказала свого посліднього слова і хто знає, чи її не признає в будучині дуже важна роль в історії нашого життя.

Пісня Н. Маклевої.

Росії", була відповідь: "Чи вважаєте себе послідувачами Леніна?", запитав я варту. Так само, як і апостоли уважали себе за послідувачів Христа", відповів народний урядник. В виду того, що в послідних двох роках прибуло до Будапешту кілька тисяч осіб з усіх закутин краю, ситуація з помешканнями є досить поважною. Комуністичне правительство перебрало всі дома з винятком малих, так само як і землі, де поліщено дрібних селян в цілковитім спокою. Для пролетарських родин розділено ся мешкання. Під сю пору в Будапешті навіть найбільш сім'я огорожена — до трох кімнат. Єсли є хтось владителем дому, де знаходиться ся околом дванадцять кімнат, а в него-маленька сім'я, то він знає, що ті кімнати будуть розділені поміж робітників, що жили по вських ножах або мучились з своїми родинами в одній кімнаті. Єсли знова має хтось приятеля, котрі знаходяться в тім самім положенні, то мають нагоду випроводити ся з власного дому до дому їх приятелів. Але поміж свободи в виборі; розпоряджене, що відноситься ся тільки до трох кімнат, дуже строго перестерегає ся. Єсли мав хто небудь кілька тисяч корон в банках, котрі є тепер власністю держави, то вільно йому вибрати в додатку до своєї зарібку по дві тисячі корон місячно, але і се тільки тоді, коли власність сих грошей захищує ся "добре". Купець, що з усміхом віддає своє майно під нову контролу, лише ся звичайно називає завідателем (менеджером) з платною о кількох корон більшою від решти членів комітету. Йому позваляють підписувати його назвишко на перекладах, але коли такий переклад не має до того же підпису і п'ятих членів комітету, то він є безвартісний. Я говорив на початку мого писання, що тут не було багато розливу крови підчас сего перевороту, се правда, але було много випадків смерті — маю на думі самоубійства. Бувши багаті люди себе убивали в розпачі за своїм майном. Провідником большевизму на Угорщині є товариш Беля Куна. Хотів він не має сего навіть сорок днів життя, а вже пережив цікаву кар'єру. Коли був ще в австро-угорській армії, він попав ся в російський полон. Там мав він нагоду пізнати до Леніна. Коли Ленін дійшов до власти в Росії, Беля Куна був одним з його секретарів. Коли повернувся на Угорщину, сейчас розпочав організувати тутешнього большевизму рух. За правління Кароля Куна був арештований і перебував кілька місяців у в'язниці, як провідник нового руху, наслідком чого кілька полісменів утратили життя. Одного разу приятелі забитих, полісменів старались вирвати Куна з рук

ДОМАГАННЯ ЧЕСЬКИХ СОЦІАЛІСТІВ.

Чеська газета "Право Лиду", що виходить в Празі містить з 16 цвітня слідууючу льокальну ноту: Вчора вечером відбув ся в галі Сіхова великий масовий мітинг, на котрім обговорювано справу скорого повороту наших жовнірів з Сибіру, як також внутрішнє положення нашої республіки. Першим бесідником був фельдфебель Ф. Янік, офіцер сибірської армії, котрий обговорював положення чехо-словацької армії в Сибірі. На початку своєї промови він говорив про положення чеської нації на початку війни, малюючи жертвоване і дух чеських жовнірів в їх борбі за національну незалежність, виснажуючи положення в якій армія находиться ся нині і наслідки на конечність її повороту домів. Другим бесідником, котрий обговорював політичне положення, був тов. А. Немец, президент центрального ексективного комітету Соціалістичної Партії і член Установчих Зборів. Він сказав: Війна тривала майже 5 літ і наряд не може ся осягнути дійсною миром; ми всі терпимо від не звичайних обставин і не можемо сказати, коли вони скінчаться. Війна скінчилась в жовтні, але тільки на словах; ми бачимо Прагу залату-жовнірами; ми чуємо про нові битви, а є і такі, що хотіли би загнати вас в нашу війну. Коли ми думимо ся на обставини, як вони розвивали ся в послідних п'ятих роках, ми бачимо, що ми є праві. Розвиток подій показує, що ми були праві, коли проголосили на початку, що війна була лише в користь капіталістичних інтересів і мотивів і що тут не було вмішаних правдивих питань принципів і ідей... але що се був звичайний спір між двома капіталістичними класами... Німеччина досягла такої точки в своїм економічнім розвитку, що се було конечним для неї дістати нові ринки, аби уникнути індустриальних заурюшень в дома. Німеччина не хотіла зробити концесій і її провідники думали, що війна буде добрим діарством для бутівничих елементів, які були на дорозі наступуючому капіталізмові і імперіалізмові, та що єсли вони були б побідоносними, тим спрятали б соціалізм з дороги на много роки. Навіть Америка не вступила до війни без самолюбних інтересів. Її інтенцією було пбзбачити триста тисяч корон, котрі мають бути вилучені в протягу години. В разі незапачення, жидівські дома будуть бомбардовані і висаджені динамітом, по чім кару сколектуєт ся сілю. Офіцер, який доручає сю комунікацію, є уповажений отримати суму і видати на ню повсякди.

СВОБОДА, лянтант, командант експедиції.

До жидівської громади в Устриках Долішніх! Зістало установлено, що жидівське населення стало по стороні України проти польських військ, котрі приносять до краю мир і порядок. Через сю неприязнелю і кримінальну акцію три наших жовнірів понесли смерть. Переступники мають заплатити за свої винки. Жидівській громаді, котра не знала як до сего не допустити, прикажуєт ся тепер за кару до рунити триста тисяч корон, котрі мають бути вилучені в протягу години. В разі незапачення, жидівські дома будуть бомбардовані і висаджені динамітом, по чім кару сколектуєт ся сілю. Офіцер, який доручає сю комунікацію, є уповажений отримати суму і видати на ню повсякди.

АМЕРИКАНЕЦЬ ПРО УГОРЩИНУ.

Кореспондент найбільшої чикагової газети "Чикаго Трибун" описує життя в нинішній Угорщині та свої вражіння, які він вин з розмови з провідниками совітського правительства. Нарешті, пише він, я найшов ся в центрі большевизму, в Будапешті. Те загальне політичне лікарство, котре є причиною безсонних ночей многих державних мужів, появилося в середній Європі вже після того, як я опустив свій пароход на свій півкуль заворушень і невольна волея. Все те, що отало ся з будиного королівства угорського, находить ся нині в руках большевизмів дійсно російського типу.

О ПОХОДЖЕННЮ ЛЮДИНИ.

Шукаймо далше, може найдемо ще низших предків чоловіка? Звернім увагу на один факт. Ше до той пори, заки всіспіють образовати є бородавки, людський зародок має вже в лоні матері завязки мордочних залоз. А що після права Гекля, зародок переходить такі самі переміни як і предки цього роду людського, то серед тих предків мусіли бути такі звірята, які не маючи ще молочних бородавок, мали вже образовані молочні залози. Такі звірята живуть же і нині. До них належить дивне звірять, що зве ся дзьобак і живе в австралійських водах. Аї на суші в Австралії же одно таке звірять, що називає ся кольчаткою. Звірять се не мають грудних бородавок, а молоко у них сочить ся з залоз через подравлену в сім місці шкіру прсто до губи маленьких. Дал нає є важним факт, що дзьобак і кольчатка не родять живих малих, а зносять яйця в оболонці подібно як гади. Се доводить до близького поховчення сих звірять, ссавців з низшою групою, іменою, з гадами, представителями котрих є ящірки. Ті дождженя зближують нас до відшукання предка чоловіка в виді ящурів, що замешкують предка земську підчас другорядової доби. Ше інші характеристичні ціхи доводять, що дзьобак і кольчатка є владство живих звірять, а з другорядової доби і подібно до нинішньої групи, іменою, з гадами, представителями котрих є ящірки.

пою звірять від ящірок, іменою з плазунами, до котрих належать сьгоднішні жаби, саламандри, і т. д. Бачимо отже, що ті стародавні звірята ссавці, дзьобак і кольчатка, є в поховченню з гадами і з плазунами. Мусимо отже припустити, що в тих давних часах жили на землі звірята, що дучили в собі ціхи гадів і плазунів. Ше в дійсности так було, бачимо з сего, що нинішній день живе се звірятько, яке лучить в собі ціхи саламандри і ящірки, отже плазуна і гада. Є ним т. зв. мостова ящірка; або гатерія, що живе в Новій Зеландії. Полиши тепер добу другорядову і пофнім ся знова, на пару мільонів літ взад. Находимо ся отже в добі дершій, в добі, що є колискою всякого життя на землі. В покладах з сї доби нашішли учені останки тільки одного гатунку хребетних, а іменою риб. Висших звірять, видли в сїй добі не було ще, були самі низші. З сего бачимо, як дуже довго мусіла бути ся доба, єсли за сєй протяг успів розвинути ся же так високій гатунку звірять, як риби. Де ж одначе шукаати нам тут предків чоловіка? Чи можливу припустити, щоб він крив ся колибуть під виглядом риби? Хотів нам буде видаватися дивним трохи, одначе факти дають нам на се потякуючу відповідь. Так, чоловік був також і рибою! Маємо незбитий доказ і то знова в тім останнім розвиткові права Гекля. Знаємо, що риби рижать ся від других хребетних звірять передовсім тим, що не відкидають легкими, але зявими. Зявими називаємо дачішних добах життя землі стрічаємо зяврята і лишеа потрібний їм віддику газ, що зве

ся кисень. Замість рук або ніг, риба має плавні комірки, з одного клачка звірятьчої матерії, т. зв. протоплазми. І навіть в таких простих зяврятах мусимо признати наших прапредків, бо вони дали початок висшим зяврятам, сілому зяврінному світові. А чи оставить нас тут право Гекля, котрого уживалисьмо до сєй пори на доказ? Ні, воно буде і в сім випадку доказом! Чи чоловік не переходить такого розвоєного часу, коли є такою простою істотою, що зложена з маленького клачка протоплазми, окруженого делікатною оболонкою? Є се отже час, що відповідає тим першим зявряткам. Як відомо, чоловік прецінь починаєт ся з жіночого личка, яке запліднює ся мужьським насінєм. Отже яйчко се є тою найпростішою розвоєвою формою чоловіка а заразом і вказівкою, де належить шукати найдавніших предків людського роду. Повторяючи вкороті зміст всего того, що сказавсьмо про походженя людини, мусимо дійти до переконання, що наука дає нам далеко більшу і простішу відповідь на се цікаве і важне питання, чим всілякі оповідання про ділене чоловіка з глини і т. п. І тільки мусимо боротися, щоб сьмо мали людські умовини життя, а не такі, що й наш предок малполюд не хотів би ним вдоволюти ся! А та засада вічних перемін, вічного розвоєю, яку бачилисьмо в цілій свьіті, повинна додати нам надії, що і погане та сумне нині мусить уступити перед красним і ліпшим завтра!

Стейтовий прокуратор домагає ся закриття "Ренд Скула" в Нью Йорку. НЮ ЙОРК.— Стейтовий прокуратор Ньютон звернув ся до головного судді Гагана з домагаємю закрити соціалістичну школу "Ренд Скула" в Нью Йорку. В своїм домагаю вів заявив, що школа проявляє противительственну діяльність, а в наждачїм ся прирїйї складі книжок продає ся револуційна література. Звісний юрист і лідер демократичної партії Унтермеєр виступив в обороні Ренд Скула і звернув ся до головного судді МекАду з домагаємю заставити стейтову комісію сенатора Луска звернути адміністрації Ренд Скула всі папери і документи, забраї підчас наїзду. Судій МекАду зарядив зворот сих документів Ренд Скула. Виступ Унтермеєра, котрий є близьким приятелем президента Вільсона, викликав велику сензацію.